

YTTRANDE

Dnr S2019/04058/FS

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Stockholm den 15 januari 2020

Digifysiskt vårdval – Tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet (SOU 2019:42)

Sammanfattning

SPF Seniorerna stöder flera av utredningen förslag, bland andra att

- patienten ska kunna välja utförare inom primärvården genom listning och hos denna välja en fast läkarkontakt,
- informationsskyldigheten gentemot patienten förstärks,
- regionerna ska tillhandahålla en nationell listningstjänst,
- omval av utförare begränsas till två gånger per år,
- regionerna kan besluta om en begränsning av antal listade efter samråd mellan regionen och utföraren, samt att
- vårdgarantin i primärvården gäller hos den listade utföraren.

Allmänt

Primärvården har under lång tid varit föremål för olika utredningar. Sveriges hälso- och sjukvård är mycket sjukhustung och de flesta utredningar har förespråkat en kraftig förstärkning av primärvården så att den kan bli en fungerande bas i hälso- och sjukvården. SPF Seniorerna ansluter helt till denna uppfattning.

Dessutom finns ett starkt behov av förbättrad samverkan mellan sjukvårdens olika aktörer, kommunens hälso- och sjukvård, omsorg, primärvård och sluten sjukhusvård. Äldre passar sällan in i begreppet vårdkedja vilket innebär att alla aktörer måste finnas representerade samtidigt runt den sjuka och kunna agera som ett arbetslag för att tillgodose både trygghet, tillgänglighet och kontinuitet. Den digitala vården – nätläkare – är idag ett nationellt system inom den offentliga vården vilket krockar med ett regionalt vårdvalsystem. Den valda tekniken får inte styra utan är bara ett verktyg för att ge en tillgänglig, god och nära vård.

SPF Seniorerna

Hantverkargatan 25, Box 225 74, 104 22 Stockholm

Tel 08-692 32 50 info@spfseniorerna.se

Org nr 88 80 00-2830 Pg 607678-0 Bg 5959-0182

www.spfseniorerna.se

17.1.2 Listning på utförare ska bli grunden för valfrihet i ett system baserat på kontinuitet

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att

- i lag ska regleras att patienten ska kunna välja utförare av hälso- och sjukvårdstjänster inom primärvården genom att lista sig hos utföraren och hos denne få tillgång till och välja en fast läkarkontakt, samt att
- informationsskyldigheten gentemot patienten förstärks genom en ny bestämmelse som innebär att patienten ska få information om möjligheten att välja fast läkarkontakt hos den utförare där patienten är listad.

Listning syftar till att invånare och patienter på förhand ska välja utförare vilket borde leda till bättre stabilitet och kontinuitet och underlätta såväl utförarnas som huvudmännens planering av vården.

17.1.3 Listningstjänst för vårdval som en del i en nationell portal

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att i lag ska införas en skyldighet för landstingen att tillhandahålla en listningstjänst.

SPF Seniorerna stöder utredningens rekommendation att landstingen bör gemensamt ansvara för att, via en nationell aktör, tillhandahålla en nationell listningstjänst som för hela landet samlat administrerar listning, omlistning, kösystem vid begränsning av lista.

Även om begreppet listning inte finns i dagens lagstiftning har det på olika sätt använts av landstingen och är ett inarbetat begrepp. SPF Seniorerna välkomnar att listning införs i lag och kommer att utgöra grunden för patientens frihet att välja utförare.

17.1.5 Patienten kan välja att lista om sig två gånger per år

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att det införs en bestämmelse som innebär att omval av utförare får ske två gånger per år om det inte finns skäl för annat.

SPF Seniorerna bedömer att detta inte är till stort men för patienten, men att det ger en betydligt bättre möjlighet för huvudmannen/utföraren att sköta sitt uppdrag. Framför allt kan det ge förutsättningar för bättre tillgänglighet och kontinuitet, när tillfälliga besök sannolikt kommer att minska, s.k. otrohetsbesök.

17.1.6 Begränsningar av listan ska vara tillåtna

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en ny bestämmelse införs som innebär att landstinget får besluta om begränsning av det antal patienter som får lista sig hos en utförare och att en begränsning ska föregås av samråd mellan landstinget och utföraren.

Någon begränsning eller plan för hur en begränsning ska göras finns inte idag, vilket lett till stora problem i den övergripande planeringen av primärvården, med en skevhet i patientunderlaget ledande till både försämrade kontinuitet och tillgänglighet.

17.1.7 Vårdgarantin i primärvården gäller hos den utförare där patienten är listad

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att en ny bestämmelse införs om att vårdgarantin i primärvården gäller hos den utförare i primärvården där patienten är listad.

SPF Seniorernas bedömning av är att en vårdgaranti knuten till utförare borde förbättra både tillgänglighet och kontinuitet, dock med en viss inskränkning av valfriheten vilket SPF Seniorerna accepterar.

17.1.9 Regeringen och huvudmännen behöver gemensamt satsa på primärvården och omställningen mot nära vård

SPF Seniorerna stöder utredningens rekommendation att regeringen och huvudmännen bör genomföra en bred satsning på primärvården. Det övergripande målet med satsningen bör vara att genom ökade resurser stärka primärvårdens funktion som första linjens vård och förutsättningarna att i primärvården ge en jämlik, kontinuitetsbaserad och tillgänglig nära vård.

En väl fungerande primärvård är sannolikt den enskilt viktigaste åtgärden som hälso- och sjukvården kan bidra med för att uppnå en mer jämlik hälsa. Behovet av en förstärkning av primärvården har funnits länge. SPF Seniorerna anser att en utbyggd primärvård är en förutsättning för en väl fungerande äldrevård.

17.3.1 Tydligare reglering av kraven på en utförare där patienten kan lista sig

SPF Seniorerna stöder utredningens förslag att val genom listning endast kan ske hos utförare i landstingets egen regi, eller hos utförare av hälso- och sjukvårdstjänster som är godkänd och har ett kontrakt enligt lagen om valfrihetssystem eller har motsvarande kontrakt enligt lagen om offentlig upphandling.

Den lagstiftning som idag styr de enskildes valfriheten i primärvården leder till näst intill obegränsad frihet att lista sig var som helst. För att styra mot ett vårdval som innebär förbättrad tydlighet, tillgänglighet och kontinuitet behöver en listning ske i förväg och därför måste vissa begränsningar finnas i möjligheten att byta.

17.3.2 Landstingen bör ställa tydligare krav på utförare i primärvården

SPF Seniorerna stöder utredningens rekommendation att landstingen bör ställa höga krav på både fysisk och digital tillgänglighet hos utföraren och tydligt ange sådana krav i förfrågningsunderlaget.

SPF Seniorerna anser att för äldre, framför allt sköra och multisjuka, måste utföraren av vården ha tillgång till både fysisk och digital vård för att uppnå en så hög tillgänglighet och kontinuitet som möjligt.

I detta ärende har SPF Seniorernas arbetsutskott beslutat. Martin Engman, samhällspolitisk chef, har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också sakkunnig Gustaf Bucht deltagit.

Eva Eriksson
Förbundsordförande